सानुक्रोशा महात्मानो विजितेन्द्रियशत्रवः । ह्रीमन्तः कीर्त्तिमन्तश्च धर्म्माचारपरायणाः ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्त्वा ऽनुजग्मुस्ते पाण्डवांस्तान् समेत्य च । ऊचुः प्राञ्जलयः सर्व्वे कौन्तेयान्माद्रिनन्दनान् ।

क्व गमिष्यथ भद्रं वस्त्यक्त्वाऽस्मान् दुःखभागिनः । वयमप्यनुयास्यामो यत्र यूयं गमिष्यथ । २०

अधर्म्मेण जितान् श्रुत्वा युष्मांस्त्यक्त्वाघृणैः परैः । उद्विग्नाः स्मो भृशं सर्व्वे नास्मान् हातुमिहार्हथ ।

भक्तानुरक्तान् सुहृदः सदा प्रियहिते रतान् । कुराजाधिष्ठिते राज्ये न विनश्येम सर्व्वशः ।

श्रूयन्ताञ्चाभिधास्यामो गुणदोषान्नरर्षभाः । शुभाशुभाधिवासेन संसर्गः कुरुते यथा ।

वस्त्रमापस्तिलान् भूमिं गन्धो वासयते यथा । पुष्पाणामधिवासेन तथा संसर्गजा गुणाः ।

मोहजालस्य योनिर्हि मूढैरेव समागमः । अहन्यहनि धर्म्मस्य योनिः साधुसमागमः । २५

तस्मात् प्राज्ञैश्च वृद्धैश्च सुस्वभावैस्तपस्विभिः । सद्भिश्च सह संसर्गः कार्य्यः शमपरायणैः ।

येषां त्रीण्यवदातानि विद्या योनिश्च कर्म्म च । तान् सेवेत्तैः समास्था हि शास्त्रेभ्यो हि गरीयसी ।

निरारम्भा ह्यपि वयं पुण्यशीलेषु साधुषु । पुण्यमेवाप्नुयामेह पापं पापोपसेवनात् ।

असतां दर्शनात् स्पर्शात् संजल्पाच्च सहासनात् । धर्म्माचाराः प्रहीयन्ते सिद्ध्यन्ति च न मानवाः ।

बुद्धिश्च हीयते पुंसां नीचैः सह समागमात् । मध्यमैर्म्मध्यतां याति श्रेष्ठतां याति चोत्तमैः । ३०

अनीचत्राप्यविषयैर्न्नाधर्म्मिष्ठैर्व्विशेषतः । ये गुणाः कीर्त्तिता लोके धर्म्मकामार्थसम्भवाः । लोकाचारेषु सम्भूता वेदोक्ताः शिष्टसम्मताः ।

ते युष्मासु समस्ताश्च व्यस्ताश्चैवेह सद्गुणाः । इच्छामो गुणवन्मध्ये वस्तुं श्रेयोऽभिकाङ्क्षिणः ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ धन्या वयं यदस्माकं स्नेहकारुण्यवत्त्विताः । असतोऽपि गुणानाहुर्ब्राह्मणप्रमुखाः प्रजाः ।

तदहं भ्रातृसहितः सर्व्वान् विज्ञापयामि वः । नान्यथा तद्धि कर्त्तव्यमस्मत्स्नेहानुकम्पया ।

भीष्मः पितामहो राजा विदुरो जननी च मे । सुहृज्जनश्च प्रायो मे नगरे नागसाह्वये । ३५

ते त्वस्मद्धितकामार्थं पालनीयाः प्रयत्नतः । युष्माभिः सहिताः सर्व्वे शोकसन्तापविह्वलाः ।

निवर्त्तितागता दूरं समागमनशापिताः । स्वजने न्यासभूते मे कार्य्या स्नेहान्विता मतिः ।

एतद्धि मम कार्य्याणां परमं हृदि संस्थितं । कृता तेन तु तुष्टिर्मे सत्कारश्च भविष्यति ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तथाऽनुमन्त्रितास्तेन धर्म्मराजेन ताः प्रजाः । चक्रुरार्त्तस्वरं घोरं हा राजन्निति संहताः ।

गुणान् पार्थस्य संस्मृत्य दुःखार्त्ताः परमातुराः । अकामाः संन्यवर्त्तन्त समागम्याथ पाण्डवान् । ४०

निवृत्तेषु तु पौरेषु रथानास्थाय पाण्डवाः । आजग्मुर्जाह्नवीतीरे प्रमाणाख्यं महावटं ।

ते तं दिवसशेषेण वटं गत्वा तु पाण्डवाः । ऊषुस्तां रजनीं वीराः संस्पृश्य सलिलं शुचि ।

उदकेनैव तां रात्रिमूषुस्ते दुःखकर्षिताः । अनुजग्मुश्च तच्चैतान् स्नेहात् केचिद्द्विजातयः ।

साग्नयोऽनग्नयश्चैव सशिष्यगणबान्धवाः । स तैः परिवृतो राजा शुशुभे ब्रह्मवादिभिः ।

तेषां प्रादुष्कृताग्नीनां मुहूर्त्ते रम्यदारुणे । ब्रह्मघोषपुरस्कारः संजल्पः समजायत । ४५

राजानन्तु कुरुश्रेष्ठं ते हंसमधुरस्वराः । आश्वासयन्तो विप्राग्र्याः क्षपां सर्व्वां व्यनोदयन् ।

इति श्रीमहाभारते आरण्यकेपर्व्वणि आरण्यपर्व्वणि पौरप्रत्यागमने प्रथमो ऽध्यायः ॥ १ ॥